

[Hans. Reintoft.]

fagene er faktisk statens måde ikke at give ligeløn på, selv om princippet i praksis er indført inden for statens område. At der netop fra sygeplejen har vist sig en utrolig afgang af velkvalificeret, uddannet arbejdskraft, burde i og for sig være nok til, at man tog sagen op til fornyet overvejelse.

Når vi mangler skolesundhedsplejersker og sundhedsplejersker i det hele taget, burde man også koncentrere sig noget mere om at skaffe rigelig sekretærhjælp til dem, så de kunne slippe for en lang række opgaver, der kan varetages af mennesker med kontoruddannelse.

Socialpolitisk er jeg også meget betænkelig ved de tanker, der er fremme om at gøre sundhedsplejen til det, man kalder — det lyder vældig fint, men er altså en forringelse — en mere behovspræget service. Jeg tror bestemt, at normalfamilien har brug for og er glad for sundhedsplejersken, måske har den oven i købet brug for hende længere og i større omfang, end tilfældet er i dag. Vi ved også, at der er mange familier, der falder igennem vort sociale sikkerhedsnet, og skal der opstilles behovskriterier, kan de kun opstilles i nøje samarbejde med den pågældende kommunes sociale apparat i øvrigt. Det vil stille store krav til den opsøgende forsyrg, som jo er ringe udbygget. Vi skulle nok snarere gå den anden vej og sikre normalfamilien, hvordan vi så end skal definere den, først og fremmest en obligatorisk, men også en udvidet sundhedsplejeordning. Denne regering sparer på de mærkeligste steder, og man må sige, at omsorgen for vore småbørn er i hvert fald et skidt sted at spare.

Indenrigsministeren (H. C. Toft): Jeg har selvfølgelig noteret mig de synspunkter, som udvalget enstemmigt har givet udtryk for over for folketinget, og jeg deler udvalgets opfattelse, som den er kommet til udtryk her.

Jeg gav både ved fremsættelsen og i bemærkningerne til lovforslaget udtryk for min begrundelse for, at loven senest skulle tages op til revision i 1973-74; nemlig at man forventede, at der ville komme en betænkning, efter at udvalgsarbejdet vedrørende hjemmesygeplejen var afsluttet, og den måtte også indgå i overvejelserne, så

man kunne koncentrere det hele. Jeg sagde, at det skete senest i 1973-74, men jeg understregede også, at det var muligt, hvis udvalget afgav betænkning tidligere, at man kunne fremsætte lovforslag om ændring af sundhedsplejelovgivningen på et tidligere tidspunkt, hvad jeg ikke havde noget imod, og jeg sagde endda også, at jeg ville søge at fremskynde arbejdet, således at det måske kunne blive færdigt tidligere.

Nu har udvalget altså ønsket en tidligere revision, og det har jeg imødekommet, og så håber jeg på, at arbejdet er så langt fremme, når vi kommer ind i den folketingssamling, hvor vi skal fremsætte et forslag, at vi kan fremsætte et forslag til den endelige ordning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget og lovforslagets tekst, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Kaj Andresen): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om statens udlån til jordbrugsmæssige formål m. m.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 138) findes i tidenden sp. 4747, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1335).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af landbrugsministeren:

Til § 35.

2. pkt. udgår.

Bemærkninger.

Ændringsforslaget er af teknisk karakter.

**Første næstformand (Kaj Andresen):** Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

*Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om udlån til yngre landmænd.*

(Første behandling af lovforslaget (nr. 140) findes i tillæg A. sp. 4747, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1335).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

*Anden behandling af forslag til lov om fastsættelse af kapitelstakster.*

(Første behandling af lovforslaget (nr. 141) findes i tidenden sp. 4800, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1335).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, henholdsvis tekst, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

**Chr. Thomsen:** Ved første behandling blev de 4 lovforslag, vedrørende landbrugsejendomme, statens udlån til jordbrugsmæssige formål m. m., tilskud til investeringer i landbrugets produktionsbygninger og udlån til yngre landmænd, behandlet som en helhed. Når vi i udvalget har afgivet betænkning om lovforslagene vedrørende statens udlån til jordbrugsmæssige formål m. m. og ændring af lov om udlån til yngre landmænd samt om lovforslaget om fastsættelse af kapitelstakster uden at færdigbehandle de to sidste lovforslag, skyldes det hensynet til administrationen og hensynet til ansøgerne. Jeg ønsker derfor ikke i dag at starte nogen landbrugsdebat, men mener, det vil være mere rigtigt at vente med eventuelle principielle bemærkninger, til de to sidste lovforslag kommer til anden behandling.

Jeg vil dog gerne i dag knytte nogle enkelte bemærkninger først til forslag til lov om statens udlån til jordbrugsmæssige formål m. m. Jeg kan tiltræde de to ændringsforslag i betænkningen, som er stillet af

landbrugsministeren, og som ganske kort går ud på, at loven træder i kraft straks, og at der indsættes en bestemmelse om, at loven tages op til revision i folketingsåret 1973-74.

I betænkningen har udvalget fremsat ønske om en meget liberal administration på tre forskellige områder: ved vurderingen af muligheden for en ejendoms beståen som en selvstændig ejendom på længere sigt, med hensyn til dispensation fra 50 års grænsen, som måske slet ikke burde have været med i lovforslaget; da den vel nærmere tog sigte på oprettelse af nye brug, og med hensyn til uddannelseskravene.

Jeg vil om de to sidste spørgsmål sige, at jeg erkender, at det er begrænset, hvad der er til rådighed af beløb til udlån, og derfor er det naturligt, at man først og fremmest tilgodeser de unge landmænd, men jeg vil gøre opmærksom på, at der kan være tilfælde — og særlig når det drejer sig om 50 års grænsen, kan der være adskillige tilfælde — hvor det både af menneskelige og af samfundsmæssige hensyn vil være rigtigt at dispensere. Jeg vil derfor spørge landbrugsministeren, om han er villig til administrativt at følge udvalgets ønsker om en meget flittig brug af dispensationsparagraffen, hvis det bliver nødvendigt.

Kapitel III i lovforslaget omhandler administrationen: Sådant som det er forelagt, er det kun en ramme, og udvalget er enig med ministeren om, at diskussionen herom bør fortsætte, selv om lovforslaget bliver vedtaget ved anden og tredje behandling. Det drejer sig faktisk ikke om rammen, men om, hvordan man skal udfylde rammen.

Når loven tages op til revision i 1973-74, tror jeg, vi skal overveje, om det vil være muligt at forhøje beløbet på de 10 mill. kr., som der kan disponeres over fra jordfonden efter § 19, og også overveje de formål, som disse 10 mill. kr. i henhold til § 18 kan bruges til.

Til forslaget til lov om ændring af lov om udlån til yngre landmænd har jeg kun enkelte bemærkninger at gøre. Landbrugsministeren har stillet et ændringsforslag, hvorefter ikrafttrædelsesdatoen ændres fra 1. juni 1971 til 1. april 1971, og det kan jeg anbefale. Jeg tror, at vi stort set vil få det samme antal ansøgere, hvad enten der står

[Chr. Thomsen.]

1. april eller 1. juni, men det vil være meget lettere at praktisere, hvis man har datoen 1. april.

I udvalget har man drøftet problemet om kursudligningslånets pligt til at rykke for driftslån og andre lån, og jeg vil gerne også her bede landbrugsministeren bekræfte, at de synspunkter, man lægger til grund i betænkningen fra udvalget, også efter landbrugsministeriets mening er de rigtige.

Forslag til lov om fastsættelse af kapitels-takster indstiller vi til vedtagelse uændret.

**Niels Ravn:** Jeg har ikke mange bemærkninger her ved anden behandling af disse lovforslag, som vi har taget ud af den helhed, vi behandlede ved første behandling, og de principielle bemærkninger kan passende vente, til de andre lovforslag kommer til anden behandling.

Når disse lovforslag og først og fremmest lovforslagene om udlån til jordbrugsmæssige formål m. m. og om ændring af lov om udlån til yngre landmænd ønskes fremmet, skyldes det ønsket om at bevare kontinuiteten i udlånene på disse to områder, og det kan jeg fuldt ud tilslutte mig.

Jeg vil indledningsvis sige, at jeg vil anbefale, at man stemmer for de af ministeren stillede og af udvalget tiltrådte ændringsforslag, der går ud på, dels at loven om udlån til jordbrugsmæssige formål m. m. træder i kraft straks, dels at der indsættes en revisionsbestemmelse i loven, og for lovforslaget om ændring af lov om yngre landmænds vedkommende ændres ikrafttrædelsestidspunktet fra 1. juni 1971 til 1. april 1971.

Derudover har jeg kun nogle ganske få bemærkninger. Jeg vil ligesom hr. Chr. Thomsen knytte et par enkelte kommentarer til betingelserne for at kunne opnå lån i henhold til loven om udlån til jordbrugsmæssige formål. Der er jo dels en aldersgrænse på 50 år, dels stilles der visse uddannelsesmæssige krav. Det er, som om man af en eller anden grund, jeg ved ikke hvorfor, har fået bestemmelserne fra loven om udlån til yngre landmænd ført over i dette lovforslag, og det er for så vidt to vidt forskellige ting, det drejer sig om. I førstnævnte tilfælde er det nyetablerede landmænd, vi beskæftiger os med, og dér er det rimeligt, at der stilles krav både til alder og til ud-

dannelse. I det tilfælde, som dette lovforslag har relation til, vil det jo i altovervejende grad dreje sig om landmænd, der måske har siddet på deres bedrifter i en årrække og pludselig får lejlighed til at købe naboejendommen og derved få en efter deres opfattelse mere passende bedrift. Så kan man stille det spørgsmål, hvorvidt det er rimeligt overhovedet at stille disse krav. Jeg har noteret mig, at ministeren har givet udtryk for — og det fremgår også af betænkningen — at man vil administrere disse bestemmelser meget liberalt. Jeg vil dog ligesom hr. Chr. Thomsen finde det rimeligt, at vi endnu en gang overvejer, om ikke en yderligere lempelse kunne være rimelig.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale samtlige 3 lovforslag til vedtagelse, herunder også det sidste, som jeg ikke har nævnt, fordi jeg ikke mener, der er kommentarer at knytte til det, lovforslaget om kapitalstakster.

**Søren Jensen:** Jeg skal først på venstres vegne gøre nogle bemærkninger om statens udlån til jordbrugsmæssige formål. Jeg vil indlede med at anbefale at stemme for de to stillede ændringsforslag, som vi lige har fået kommenteret, og ellers skal jeg tilslutte mig de bemærkninger, som er gjort, ikke mindst bemærkningerne vedrørende aldersgrænsen og uddannelseskravene, som er en betingelse for opnåelse af lån. Det er, som det allerede er sagt, et almindeligt ønske i udvalget, at bestemmelserne vedrørende aldersgrænsen og uddannelseskravene for opnåelse af lån administreres meget liberalt. Selvfølgelig havde det været rarest, om det havde været præciseret i loven; men jeg har tillid til, at landbrugsministeren og ministeriets embedsmænd vil administrere efter den henhæftning, som udvalget i den forbindelse har indsat i betænkningen.

Jeg kan ikke lade være med at udtale min glæde over det saglige udvalgsarbejde, der har fundet sted, samt over, at der er så bred tilslutning til disse landbrugslovforslag, som alligevel, selv om det er de største, der er tilbage, har stor betydning for landbrugets udvikling.

Vedrørende forslaget til lov om unge landmænds etablering kan jeg anbefale at stemme for det stillede ændringsforslag, som uden tvivl vil blive hilst med stor tilfredshed

[Søren Jensen.]

af de unge, som nu har gået og ventet på, at lovforslaget skulle blive vedtaget. Det er jo almindeligt, at landmænd etablerer sig om foråret, og derfor tror jeg nok, at selv om ikke tallet er stort, går der en hel del og venter på, at vi skal få lovforslaget gjort færdigt.

I øvrigt kan jeg på venstres vegne anbefale at stemme for alle de tre forslag, der er til behandling.

**Erik Hansen (Ålborg amt):** Det første af de tre lovforslag, som er til behandling her i dag, afløser ikke mindre end fire gældende love: statshusmandsloven, loven om sammenlægning, supplerende og oprettelse af jordbrug, loven om jordfordeling mellem landbrugsejendomme og loven om landbrugsejendommens overtagelse til selveje. Det vil sige, at det er en ret vidtrækkende rationalisering af lovgivningsarbejdet, man her foretager, og jeg tror, at mange af dem, som skal administrere denne lovgivning, følge med i og drage nytte af den, med glæde hilser det, der her sker.

Jeg skal i lighed med de øvrige ordførere ikke gå i detaljer, men vente med et oplæg til en nærmere diskussion om denne lovgivning, til vi kommer til de lovforslag, som behandles i samme udvalg; der bliver på et senere tidspunkt lejlighed til en debat om dem.

Men jeg vil gerne om et par enkelte problemer sige, at der nok er noget, som vel ikke ligefrem virker lidt uklart, det er nok ikke det rigtige ord at bruge, men i hvert fald sådan, at mange ikke rigtig kan forstå, hvorfor vi ikke smidiggør det endnu mere, end vi gør. Det drejer sig om det såkaldte alderskriterium i lovforslaget om udlån til jordbrugsmæssige formål, og det drejer sig om uddannelseskriteriet, hvor vi tidligere har haft den bestemmelse, at 55 år var den øverste aldersgrænse for opnåelse af lån. Jeg tror, at der er mange, der ikke rigtig forstår, hvorfor vi er gået ned til 50 år, selv om det er anført i betænkningen, at det skal administreres smidigt og liberalt, at der skal dispenseres, og at der skal vises de størst mulige hensyn. Jeg vil gerne spørge den højtede landbrugsminister, om han ikke nøje vil overveje at ændre dette alderskriterium

til 55 år. Det er jo det, som hidtil har været gældende, og det er det, man fra flere sider har bedt meget stærkt om.

Jeg vil også gerne sige om spørgsmålet om sammensætningen af den lokale jordbrugsadministration, at det er noget, som ikke er færdigdrøftet i udvalget, der fortsætter drøftelserne herom; der kan nok være forskellige ting, som yderligere skal uddybes. Det samme er tilfældet med hensyn til spørgsmålet om opkøb til specielt rekreative formål. Også det har udvalget rig lejlighed til senere at drøfte videre.

Må jeg sige om lovforslaget om udlån til yngre landmænd, at det radikale venstre er tilfreds med, at skæringsdatoen bliver sat til den 1. april, og vi er også tilfredse med, som det fremgår af en besvarelse til udvalget, at kursudligningslån kan rykke for driftslån.

Jeg vil også gerne anbefale lovforslaget om kapitelstakster og på det radikale venstres vegne anbefale samtlige tre lovforslag med de af ministeren stillede ændringsforslag.

**Landbrugsministeren (Henry Christensen):** Jeg vil gerne takke udvalget og partierne, fordi man vil være med til at gennemføre de tre lovforslag, vi har til behandling i dag, selv om de to, som de var fremsat i sammenhæng med, fortsat er genstand for indgående behandling under udvalgsarbejdet. Begrundelsen er, som det også er fremhævet af ordførerne, den interesse, der først og fremmest er i at få skabt klarhed om lovgivningen vedrørende udlån til yngre landmænd. Det, at de skulle vente nogle uger eller måske en måned på denne lovgivning, ville bevirke, at en række af de overtagelser og handler, som var i gang, blev udskudt, og det kunne ikke være af interesse, hverken for de unge eller ud fra et samfundsmæssigt synspunkt. Derfor tror jeg, det er rigtigt, at vi får tilvejebragt dette lovgrundlag så hurtigt som muligt.

Jeg kan være enig med den ordfører, der sagde, at det ikke er sikkert, at det ændrer det antal, der falder ind under lovgivningen. Det tror jeg han har ret i. Så meget desto større grund er der til, at vi får gjort dette klart. Det hænger igen sammen med udlånslovforslaget vedrørende jordbrugsformål,

[Landbrugsministeren.]

og det er også fornuftigt at gøre kapitels-takstlovforslaget færdigt. Men jeg vil gerne klart bekræfte, at det naturligvis ikke betyder, at de spørgsmål, som man har ønsket vi skal fortsætte en mere indgående drøftelse af, og som har sammenhæng med udlånsloven, først og fremmest spørgsmålet om den lokale administration, ikke bliver debatteret videre. Jeg er helt indforstået med, at drøftelserne om dette må fortsætte, og jeg er parat til for mit vedkommende, så godt som det er muligt, at deltage i disse drøftelser og være med til at afklare så meget, som det er muligt at få klaret i forbindelse med behandlingen af de to lovforslag, der ligger tilbage.

Jeg vil gerne om de begrænsninger, der har været omtalt, sige det generelle, at denne lovgivning er jo ikke en lovgivning, der sætter grænser for adgangen til sammenlægning. Den drejer sig om, i hvilket omfang der fra det offentlige skal stilles udlånsmidler til rådighed. Det må man naturligvis have i betragtning og huske på, at det er begrænset, hvor mange udlånsmidler vi har at stille til rådighed, og at det derfor må være rigtigt, at man ikke under alle omstændigheder kan imødekomme alle ønsker. Derfor bør man have med i overvejelserne, hvad der er de rigtige kriterier at have som grundlag.

Når det er sagt, vil jeg sige, at jeg er ganske indforstået med den opfordring, der er i betænkningen, herunder at uddannelseskravene må administreres ud fra de forudsætninger, der er angivet her. For så vidt angår alderskravet, er jeg enig i, at fastholder man lovbestemmelsen, må den administreres ud fra de liberale kriterier og synspunkter, der er angivet. Men jeg vil gerne føje til, at jeg ikke modsætter mig en fortsat overvejelse om, hvad der er den rigtigste konkrete løsning deraf, og skulle det derfor i udvalget være et almindeligt ønske, er jeg parat til for mit vedkommende fortsat at forhandle og overveje det.

Det var vist de enkeltspørgsmål, der var

fremme. Ellers forstår jeg, at når det gælder hovedlinjerne, er vi enige, og jeg takker for tilslutningen.

**Erik Hansen** (Ålborg amt): Jeg vil gerne takke ministeren for besvarelsen, specielt den positive besvarelse med hensyn til grænsen på 50 eller 55 år. Jeg vil i den anledning gerne bede om, at vi får et møde i udvalget nu her imellem anden og tredje behandling til videre drøftelse af dette problem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om statens udlån til jordbrugsmæssige formål m. m.

§§ 1-34, ændringsforslaget uden for betænkningen af *landbrugsministeren* (se sp. 5838), § 35, således ændret; ændringsforslag nr. 1 og 2 i betænkningen, § 36, således ændret, og §§ 37 og 38

*vedtoges* uden afstemning.

*Lovforslagets overgang til tredje behandling*  
*vedtoges* uden afstemning.

**Første næstformand** (*Kaj Andresen*): Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om udlån til yngre landmænd.

Ændringsforslaget og lovforslagets tekst, således ændret,  
*vedtoges* uden afstemning.

*Lovforslagets overgang til tredje behandling*  
*vedtoges* uden afstemning.

**Første næstformand** (*Kaj Andresen*): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehand-

## [Første næstformand.]

ling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om fastsættelse af kapitels-takster.

*Lovforslagets §§ 1-5 og dets overgang til tredje behandling*  
vedtoges uden afstemning.

**Første næstformand (Kaj Andresen):** Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i London, Moskva og Washington den 11. februar 1971 undertegnede traktat om forbud mod anbringelse af kernevåben og andre masseødelæggelsesvåben på havbunden og i dens undergrund.*

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXVIII) findes i tillæg A. sp. 3169, fremsættelsen i tidenden sp. 4456).

Forslaget sættes til forhandling.

**Per Hækkerup:** Jeg vil gerne takke ministeren for nedrustningsspørgsmål, fordi dette forslag til folketingsbeslutning er blevet fremsat så prompt, som tilfældet er. Det var i februar, de store magter nåede til enighed om denne konvention, og jeg synes, det er særdeles prisværdigt, at vi ikke mere end godt to måneder efter har forslaget til behandling her i folkettingen. Hvis vi skulle gå hen og blive et af de første lande, der ratificerer denne konvention, vil jeg også betragte det som udmærket. Der kan for mig ikke være nogen som helst tvivl om, at det er både i verdensfredens og i Danmarks interesse, at denne konvention bliver ratificeret i det tilstrækkelige antal lande til, at den kan træde i kraft.

Jeg mener ikke, at der i og for sig er nogen grund til at gå ind i en længere debat. Sådant som konventionen er udarbejdet, betyder det, at vi enten må tage den, som dens ordlyd er, eller lade være at tage den. Der er ingen mulighed for at stille ændringsforslag.

Såvel i ministerens fremsættelse som i bemærkningerne til forslaget er der redegjort for den historiske udvikling, og jeg skal på socialdemokratiets vegne sige, at vi både mener, at konventionen i sig selv har værdi, om end måske nok forholdsvis begrænset, og at vi ser den med glæde som et led i en række internationale vedtagelser, der er udtryk for den afspændingspolitik, som der er bred enighed om i det høje ting at Danmark skal støtte.

Jeg vil med disse få bemærkninger give vor tilslutning til, at beslutningen i folkettingen tages.

**Erik Kragh:** Som det fremgår af traktatens tekst, drejer det sig om et forbud mod anbringelse af kernevåben og andre masseødelæggelsesvåben på havbunden og dennes undergrund uden for 12 sømiles grænsen. Traktaten er, som det vist også står nævnt i ministerens fremsættelse, et resultat af et kompromis mellem De Forenede Stater og Sovjetunionen, og det har ikke været muligt at inddrage andre våben end masseødelæggelsesvåben i traktaten. Det er i og for sig forståeligt, at man ikke på dette tidspunkt kan give slip på mulighederne for at udlægge miner, som jo væsentligt har et defensivt formål, og at man ikke kan give slip på apparater til kontrollering af undervandsbådsvirksomhed.

Traktaten må ses som et skridt, og et glædeligt skridt, der sammen med andre efterhånden kan føre til en mindskelse af spændingen og til normale forhold. Når nedrustningen hidtil kun har kunnet opvise begrænsede resultater, er grunden hertil, at den hænger sammen med storpolitiske problemer, det vil sige modsætningsforholdet imellem staterne, sikkerhedspolitiske problemer osv. Hvis man, hvad der nok ikke vil være unaturligt, ved en sådan lejlighed skulle gøre en slags status på dette område, vil man se, at vi trods alt i de sidste 10 eller bare 8 år er nået et stykke frem ad vejen. Jeg tænker på prøvestopaftalen i 1963, som